

המסר נקלט היטב בדמשק ובאנקרה, לא צריך לרוץ להסכמים מגבילים

written by מאיר בן שבת | 23.08.2026

"אם נשאל את ארצות הברית ואת טורקיה כיצד הן רואות את עתיד העולם והאזור בעוד עשר שנים, נקבל שתי תשובות הפוכות לחלוטין [1] וזה כל הסיפור". כך תיאר בפברואר האחרון שר ההגנה היווני, ניקוס דנדיאס, את התהום שבין החזון האמריקני לבין שאיפותיו של ארדואן ביחס למזרח התיכון ולמערכת [2] הבינלאומית.

דנדיאס, שכיהן במשך שנים כשר החוץ של יוון, זיהה היטב את מה שתום בראק, השגריר האמריקני בטורקיה ושליחו המיוחד של הנשיא טראמפ לסוריה, מתקשה או מסרב לראות גם כיום.

את נסיבותיה של התקיפה הישראלית בצפון סוריה ואת מטרתה, הסביר ראש הממשלה נתניהו בקולו, בשפה פשוטה: "לא נסבול התבססות צבאית טורקית שיורדת דרומה, כי היא מאיימת עלינו ואת זה הבהרנו באופן כללי. ראינו שיש כוונה של טורקיה להתבסס בשדה תעופה דרומית לקו שלה, קרוב לחלב, והעברנו מסר 'Don't'. המסר עבר, אבל כנראה שלא שמעו אותו, אז דאגנו שיבינו".

בסוף השבוע, ככל הנראה בעקבות ביקורת שנשמעה, פורסמו פרטים נוספים על המהלכים המדיניים שישראל נקטה בטרם יצאה לפעולה. בין השאר דווח כי ישראל שיתפה את ארה"ב במידע המודיעיני על כוונות טורקיה ובנוסף [3] העבירה אזהרה בערוץ שיח ישיר לגורמי המשטר בסוריה. תקיפת חיל האוויר על שדה התעופה הצבאי אבו א-דוהור נועדה למנוע שינוי של מאזן הכוחות ולמנוע איומים על חופש הפעולה שלה. ישראל העדיפה לפעול בשלב מוקדם, לפני שתקבע מציאות חדשה שאותה יהיה קשה לשנות ובטרם יוצבו אמצעים שפגיעה בהם תהיה עלולה להעצים את החיכוך ואת הסיכונים. היא בוצעה רק לאחר שהאזהרות שישראל העבירה, לא זכו להתייחסות. כאשר אלה הם פני הדברים פעולה זו לא רק מוצדקת, אלא מתבקשת. בשכונה שלנו מתחילים להאזין רק כשהמעשים מדברים.

חזון רחב

יותר מכל מדינה אחרת, טורקיה משכילה לנצל את התחרות הבין מעצמתית העולמית ואת השינויים במזרח התיכון, כדי לבסס את מעמדה ככוח אזורי דומיננטי. היא רוקדת בכל החתונות וגובה דמי תיווך מדיניים מכל השחקנים.

לאחר קריסת משטר אסד והנסיגה הכפויה של הנוכחות הצבאית האיראנית, טורקיה הפכה לשחקן הדומיננטי בסוריה. משליטה טריטוריאלית מקומית בצפון סוריה היא עברה להשפיע

רוחבית על כלל המדינה. כיום היא הפטרון המרכזי של השלטון החדש בדמשק, מסייעת בשיקום התשתיות ובבניית חיל האוויר והצבא הסורי. היא מרחיבה ומעמיקה את אחיזתה על ידי הקמת תשתיות אנרגיה, פתיחת מסדרונות סחר, פיתוח תשתיות תעבורה, כריית פוספטים והקמת תעשיות כימיות.

סוריה היא רק חלק מחזונו הרחב של ארדואן ל"נאו-עות'מאניזם". הוא חותר להחזיר את טורקיה למעמד של מעצמת-על אזורית, ולהרחיב את השפעתה הרחק מעבר לגבולותיה הרשמיים. יישומה של תפיסה זו בלט לאחרונה בחתימתה על "הסכם ההגנה המשותף של מכה" (MJDA) עם סעודיה ופקיסטן, אבל עוד קודם לכן, במאמציה לפתיחת מסדרונות סחר בין יבשתיים, במעורבותה העמוקה באפריקה ובאימוץ דוקטרינת "המולדת הכחולה" - Mavi Vatan - המבטאת את שאיפותיה במזרח הים התיכון.

כשמוסיפים למגמות אלו את העוינות המופגנת של ארדואן כלפי ישראל, יהיה קשה להתעלם מפוטנציאל החיכוך וההתנגשות האסטרטגית עמו וזאת עוד בלי שהזכרנו את הסוגייה הפלסטינית ואת תמיכתו בחמאס

טורקיה אינה איראן

רק לפני שנה טורקיה אפשרה לקיים באנקרה את כינוס "האיחוד העולמי של חכמי האומה האסלאמית" שבמהלכו גובשה הסכמה המעניקה הכשר הלכתי למתקפת 7 באוקטובר ונקבע כי "קיומה של הישות הציונית הוא חסר תוקף הלכתי". טורקיה ממשיכה גם כיום לארח בתחומה בכירים מהנהגת חמאס, חלקם מעורבים בהכוונת תאי טרור ביהודה ושומרון ישירות מאדמת איסטנבול ובנוסף לכל זאת, היא מנהלת מערכה משפטית ותודעתית להאשמת ישראל בפשעי מלחמה.

אכן, טורקיה איננה איראן: היא חברה בנאט"ו, לארדואן מערכת יחסים קרובה עם טראמפ והיחסים עם ישראל, למרות המשבר העמוק, עדיין לא מנותקים. דווקא כדי למנוע את הפיכתה של יריבות זו לעימות צבאי, נכון היה להבהיר את הקווים האדומים. את זאת בדיוק ישראל עשתה באמצעות תקיפת חיל האוויר בצפון סוריה.

הודעתו של שר החוץ הסורי, אסעד אל-שיבאני, שלפיה דמשק צופה שבקרוב יחודש המשא ומתן על הסכם ביטחוני, היא עדות לכך שהמסר נקלט. ישראל לא צריכה למהר ובשום אופן לא להסכים להגבלות על פעילותה בים, באוויר וביבשה. העמדות שהשמיע השליח האמריקני תום בראק בימים האחרונים הן ניעור חשוב לכל מי שעדיין בונה על "מנגנוני תיאום בינלאומיים".

פורסם בישראל היום, בתאריך 23 באוגוסט, 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.